

Overview of the Lithuanian heritage protection system &

Projects in a historical environment and the challenges in creating them

Arch. Lukas Rekevičius 2023 09 25

LIETUVOS RESPUBLIKOS NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS the law for the protection of immovable cultural heritage."

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

1. Šio įstatymo paskirtis – <u>išsaugoti</u> Lietuvos nekilnojamąjį <u>kultūros pavelda</u> ir perduoti ateities kartoms, <u>sudaryti sąlygas</u> <u>visuomenei jį pažinti ir juo naudotis</u>.

Article 1. Purpose of the Law 1.The purpose of this law is to preserve Lithuania's immovable cultural heritage and transmit it to future generations, creating conditions for the public to become acquainted with it and benefit from it.

<u>"The heritage object is the most important and fundamental basic unit of the Lithuanian system.</u>

It can be a location (Vilnius Old Town, Trakai Old Town, Kaunas Old Town)."

"A heritage object can be a complex.

For example, the complex of buildings of the Kaunas Archdiocese Curia (consisting of several separate buildings - Curia and Seminary) or the complex of the Missionary Church (consisting of the Church, Sanguškai palace, Monastery, Office, Utility Building, Fence)."

"The valuable characteristics of an object can vary greatly.

They can include value in terms of:

- Volume, spatial composition, composition principle

- The network of load-bearing walls

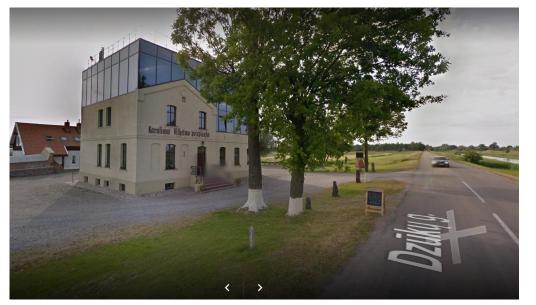
- The network of interior walls

- Wall masonry
- Roof structures
- Wall paintings, sculptures, and so on.

Here, it is important to discuss what are maintenance and restoration works, highlighting their essential difference.

Preservation works (tvarkybos darbai) are those activities that CONCERN VALUABLE CHARACTERISTICS.

Maintenance works (tvarkomieji statybos darbai), on the other hand, are those activities that DO NOT AFFECT THE VALUABLE CHARACTERISTICS but are CARRIED OUT WITHIN A CULTURAL HERITAGE OBJECT."

The glass extension on the lockmaster's house – maintenance / construction work

Painting the facade – preservation (restoring) work

A heritage object can be a singular object, for example, the Town Hall or the Opera House.

Heritage objects can be classified based on the nature of their valuable characteristics:

1. Archaeological - objects, sites, or complexes related to past agricultural, defensive, residential, burial, or cult activities, of which archaeological research and findings are the primary sources of scientific information; Example: Kernavė.

2.Submerged - archaeological objects, sites, or items partially or entirely underwater, where underwater research and findings are the primary sources of scientific information; Example: Remains of a medieval bridge in Lake Asveja near Dubingiai Castle.

3. Mythological - objects mentioned in folklore and mythology as significant objects of ancient cults or other human activities; Example: Puntukas.

4. Ethnocultural - structures, complexes, places, or areas that reveal the uniqueness of ethnic culture.

5.Architectural - architectural structures, their parts, dependencies, and complexes that are recognized as significant, including integrated architectural compositions and (or) complexes, ensembles, places, and areas; Example: Many heritage buildings.

6.Urbanistic - historically significant parts of cities, towns, and similar places and areas recognized as significant; Example: Vilnius Old Town.

7) Gardens - cultural heritage objects - historically significant gardens (parks, gardens, and other historical green spaces); Examples: Bernardinų sodas (Bernardin Garden), Reformatų parkas (Reformers' Park).

8) Engineering - significant engineering structures and complexes, as well as industrial or technological equipment; Example: Siaurasis geležinkelis (Narrow-Gauge Railway), rotating bridge in Klaipėda old marina.

9) Historical - objects or places recognized as significant in connection with important historical events, figures, or famous works of literature or other art.

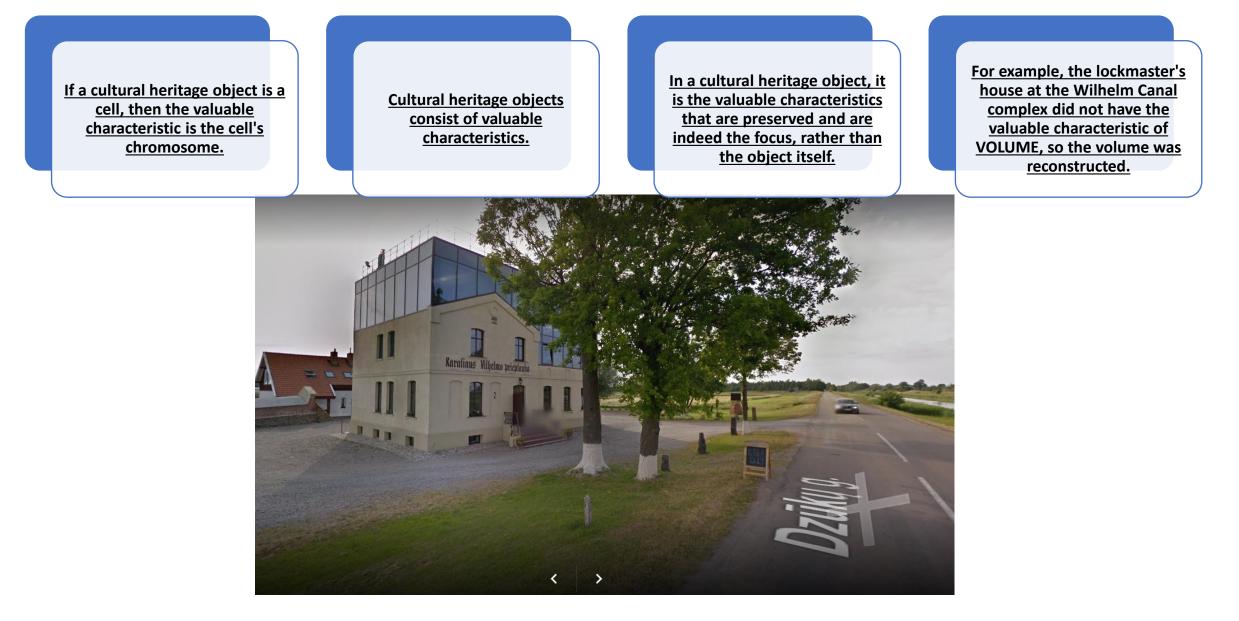
10) Memorial - objects dedicated to the memory of significant cultural and national historical events or figures; Examples: Kuverto kapas (Kuvert Burial Site), Biliūno kapas (Biliūnas' Burial Site), A. Mickevičiaus paminklas (A. Mickiewicz Monument).

11) Art - significant works of monumental art, chapellets, wayside shrines, roofed columns, monumental crosses, memorial structures, and other works of art directly related to the occupied and necessary territory; Example: Puntukas.

12) Sacred - objects, places, complexes, and areas significant to religious communities and centers; Examples: Rasų kapinės (Rasos Cemetery), senosios Kauno žydų kapinės (Old Jewish Cemetery of Kaunas).

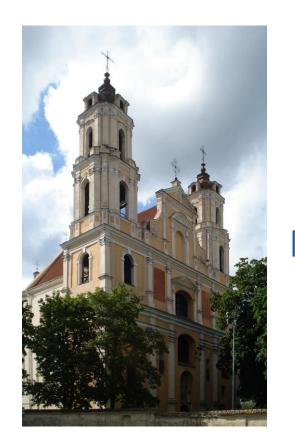
13) Cultural Expression - non-traditional creative efforts of individuals or groups recognized as significant results of their creative endeavors; Example: Kryžių kalnas (Hill of Crosses).

• <u>Preserevation works can be</u> <u>categorized into three types:</u>

- <u>1. Repair/maintenance</u>
- <u>2. Restoration.</u>
- <u>3. Conservation.</u>

Melrose abbey in Scotland is outstanding example of concervation

"Please note, there is no such type of restoration work as "RE-CREATION"

The Dukes Palace is a re-creation of a building demolished 200 yrs ago, but it is not a category of heritagial preservation work.

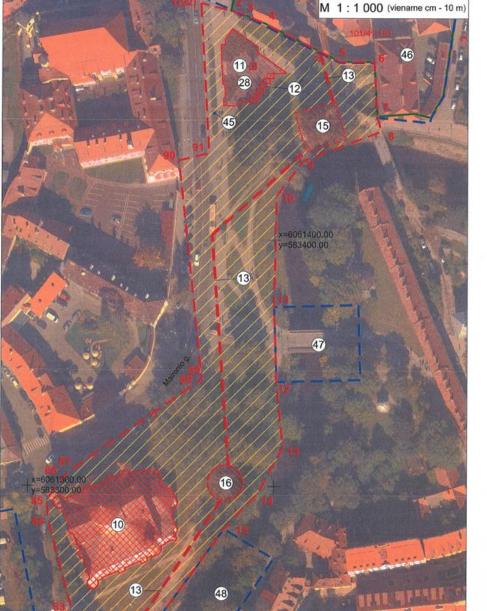
Dukes Palace is re-created according to the Construction Law and is called NEW CONSTRUCTION, end of construction - 2018

Atkuriamoji vertė: 78 Eur Vidutinė rinkos vertė: 153 Eur Vidutinės rinkos vertės nustatymo būdas: Atkuriamoji vertė Vidutinės rinkos vertės nustatymo data: 2011-07-01 Kadastro duomenų nustatymo data: 2011-07-01	Bendrinti Arkikatedros bazili	kọs, Žemutinės ir Aukštutinės pilių pastatų, jų liekanų ir kitų		
Pastatas - Vilniaus žemutinės pilies valdovų rūmai Adresas: Vilnius, Katedros a. 4 Unikalus daikto numeris: 4400-1669-6470 Daikto pagrindinė naudojimo paskirtis: Kultūros				
Žymėjimas plane: 12C3/p Statybos pradžios metai: 2002 Statybos pabaigos metai: 2018	🔺 Aprašymas			
Statinio kategorija: Ypatingasis Baigtumo procentas: 100 % Šildymas: Centrinis šildymas iš centralizuotų sistemų	Unikalus objekto kodas	24705		
Vandentiekis: Komunalinis vandentiekis Nuotekų šalinimas: Komunalinis nuotekų šalinimas Dujos: Nėra	Pilnas pavadinimas Adresas	Arkikatedros bazilikos, Žemutinės ir Aukštutinės pilių pastatų, jų liekanų ir kitų statinių komplekso Žemutinės pilies rūmų liekanos Vilniaus miesto sav., Vilniaus m., Katedros a. 3		
Sienos: Plytos Stogo danga: Metalas Aukštu skaičius: 3	Įregistravimo registre data	1999-01-15		
Bendras plotas: 13516.24 kv. m Pagrindinis plotas: 8154.54 kv. m Tūris: 117752 kub. m		Objekto reikšmingumo lygmuo Nacionalinis		
Užstatytas plotas: 4416.00 kv. m Koordinatė X: 6061814 Koordinatė Y: 583117	yra Rūšis	Nekilnojamas		
Atkūrimo sąnaudos (statybos vertė): 15543000 Eur Fizinio nusidėvėjimo procentas: 0 %	Vertybė pagal sandarą Seni kodai	Į kompleksą įeinantis Kodas registre iki 2005.04.19: G205K5P		
Atkuriamoji vertė: 15543000 Eur Vidutinė rinkos vertė: 9559000 Eur Vidutinės rinkos vertės nustatymo būdas: Masinis vertinimas	Priklauso kompleksui Eil.Nr. komplekse	<u>Arkikatedros bazilikos, Žemutinės ir Aukštutinės pilių pastatų, jų liekanų ir kitų statinių kompleksas</u> 5		
Vidutinės rinkos vertės nustatymo data: 2018-02-20 Kadastro duomenų nustatymo data: 2018-02-20	Autorius	XVI a. rūmų statytojai Lenkijos karaliai ir LDK didieji kunigaikščiai Žygimantas Senasis (1494-1548) ir Žygimantas Augustas (1520-1572), po 1610 m. gaisro – Lenkijos ir Lietuvos valdovas Zigmantas Vaza		
Pastatas - Negyvenamas pastatas Unikalus daikto numeris: 4400-2515-7948 Daikto pagrindinė naudojimo paskirtis: Kita Žymėjimas plane: 13H1/t Statybos pradžios metai: 1945	Amžius	(1566-1632), XľX a. pr. R korpuso liekanų remonto ir pritaikymo darbus organizavo pirklys Abraomas Sliosbergas pastatyti XVI a. 2-3 deš., rekonstruoti XVI a. 5-7 deš., pristatant R, Š ir V korpusus, XVII a. po 1610 m. gaisro, remontuoti 1615-1627 m., nugriauti 1799-1801 m., rekonstruoti XIX a. pr., likusias R korpuso liekanas pritaikant gyv. namui, 1831 m. – kareivinėms, perstatyti 1854 m., įrengiant Rusijos karo inžinerijos valdybos patalpas, perstatyti XIX-XX a. sandūroje, 1964 m. pritaikyti Pionierių namams, 2002-2009 m. atstatyti; XVI a. rūmų statytojai Lenkijos karaliai ir LDK didieji kunigaikščiai Žygimantas Senasis (1494-1548) ir Živgimantas Augustas (1520-1572), po 1610 m. gaisro – Lenkijos ir Lietuvos		

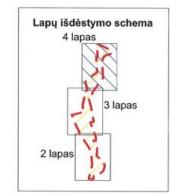

VILNIAUS MIESTO GYNYBINĖS SIENOS SUBAČIAUS – IŠGANYTOJO – BERNARDINŲ VARTŲ DALIES, BASTĖJOS, STAČIATIKIŲ DIEVO MOTINOS ĖMIMO Į DANGŲ SOBORO, KITŲ STATINIŲ KOMPLEKSAS (39, G235K, S752, S758, S759, AtV 17) APIBRĖŽTŲ TERITORIJOS BEI APSAUGOS ZONOS RIBŲ PLANAS, 4 LAPAS

Bokšto g. 12, 14, 16, 18, 20, Maironio g. 14, 19, Vilniaus m., Vilniaus m. sav.

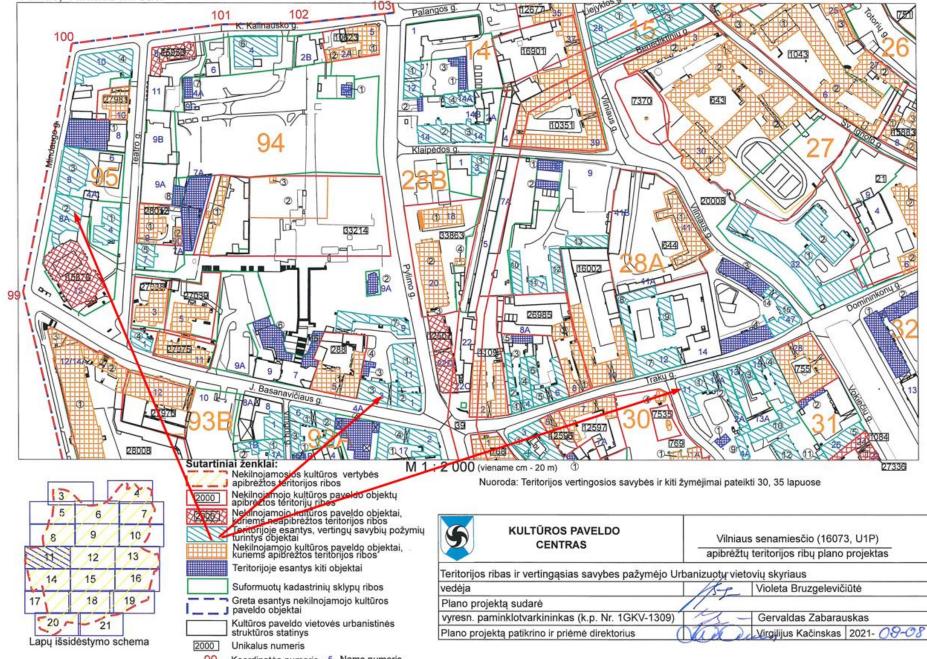
Nuoroda. Komplekso dalys, teritorijoje esančios vertingosios savybės, kiti objektai ir greta esantys nekilnojamojo kultūros paveldo objektai nurodyti 2 lape.

9	KULTŪROS PAVELDO CENTRAS	Vilniaus miesto gynybinės sienos Subačiaus – Išganytojo – Bernardinų vartų dalies, Bastėjos, stačiatikių Dievo Motinos Emimo į dangų soboro, kitų statinių komplekso (39, G235K, S752, S758, S759, AtV 17) apibrėžtų teritorijos bei apsaugos zonos ribų plano projektas				
Teritori	jos bei apsaugos zonos ri					
	į poskyrio			• •		
vyr. paminklotvarkininkė		iller	Aisté Ustinavičiené			
Plano p	projektą sudarė Duomenų	skyriaus	Contract of the second			
vyresn. paminklotvarkininkas (k.p. Nr. 1GKV-1309)		BT	Gervaldas Zabarauskas			
vyresn. paminklotvarkininkė		Kam	Irmina Kaminskaitė			
Plano p	projektą patikrino Duomen	ų skyriaus Statinių p	oskyrio-			
vedėja		mun	Indrė Kačinskaitė			
Plano p	projektą priėmė		1.1			
direktorius		Value	Virgilijus Kačinskas 2019 - 4-05			

Interesting novelty in terms of valuable characteristics is when specialists from the Cultural Heritage Department (KPC) come across a potentially old building or an attractive element of it (e.g., a door), but do not have the time and budget to conduct in-depth research. In such cases, they simply record that the structure possesses TRAITS of VALUABLE CHARACTERISTICS.

This approach allows the KPC to exempt themselves from conducting an extensive examination of the property. Still, it provides protection to the property because its owner, before taking any action, will be required to conduct research and identify valuable characteristics. Some of these traits may later be recognized as valuable characteristics, while others may not.

VILNIAUS SENAMIESTIS (16073, U1P) APIBRĖŽTŲ TERITORIJOS RIBŲ PLANAS, 11 LAPAS Vilnius, Vilniaus m. sav.

DETALIZUOTI KVARTALŲ TVARKYMO IR NAUDOJIMO REŽIMAI

TERITORIJOS NR. II

KVARTALO NR. 48

Adresas. pavadinimas	Objektai sklype	Tvarkymo režimas, galimi tvarkymo darbai	Naudojimo režimas, galimos paskirtys	Pastabos	
1	2	4	5	6	
Subačiaus 2/ Statiniai – kultūros paveldo objektai , siūlomi į Vilniaus nekilnojamujų kultūro vertybių registrą – Vn - S147		Restauravimas - - galimi visų rūšių tyrimai, priešavariniai, konservavimo, restauravimo, dalinio atkūrimo, pritaikymo darbai; - paprastasis ir kapitalinis remontas galimi nevertingose dalyse ir elementuose	Ribotas naudojimas - galimos paskirtys: gyvenamoji, visuomeninė, komercinė ir smulkaus verslo	Vertingos saugomos pastato dalys ir elementai nurodyti statinio apskaitos lape, tikslinami tyrimų metu.	
	Teritorijos elementai	Restauravimo, remonto darbai.			
	Želdynai	Restauravimas-regeneravimas			
1	2	4	5	6	
Subačiaus 4	Statiniai - nekilnojamosios kultūros vertybės – S 751	Restauravimas - - galimi visų rūšių tyrimai, priešavariniai, konservavimo, restauravimo, dalinio atkūrimo, pritaikymo darbai. - paprastasis ir kapitalinis remontas galimi nevertingose dalyse ir elementuose	Ribotas naudojimas - galimos paskirtys: gyvenamoji, visuomeninė, komercinė ir smulkaus verslo	Vertingos saugomos statinio dalys ir elementai nurodyti NKV dosje.	
Subačiaus 6	Statiniai - nekilnojamosios kultūros vertybės - AtV 86	Konservavimas – restauravimas - fasadai Restauravimas - - galimi visų rūšių tyrimai, priešavariniai, konservavimo, restauravimo, dalinio atkūrimo, pritaikymo darbai. - paprastasis ir kapitalinis remontas galimi nevertingose dalyse ir elementuose			
Subačiaus 6 – kiemo korpusas	Statiniai – kultūros paveldo objektai , siūlomi į Vilniaus nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą – Vn -	Restauravimas – fasadai, vertingi elementai. Restauravimas - atkūrimas - galimi visų rūšių tyrimai, priešavariniai, konservavimo, restauravimo, atkūrimo, pritaikymo darbai, paprastasis remontas. - kapitalinis remontas ir rekonstrukcija galimi nevertingose dalyse ir elementuose	Ribotas naudojimas - galimos paskirtys: visuomeninė, komercinė ir smulkaus verslo	Vertingos saugomos statinio dalys ir elementai nurodyti statinio apskaitos lape, tikslinami tyrimų metu.	
	Kiti statiniai	Galimi remonto, rekonstravimo darbai. Galimas sunaikinto užstatymo atkūrimas.	Ribotas naudojimas - galimos paskirtys: gyvenamoji, visuomeninė, komercinė ir smulkaus verslo	Bendrieji nurodymai rekonstruojamiems ir naujai statomiems pastatams pateikiami lape 3.	
	Teritorijos elementai Želdynai	Konservavimo, restauravimo, atkūrimo, remonto darbai. Restauravimas-regeneravimas		Skirtingų teritorijos tvarkymo režimų zonos nurodytos brėžinyje.	
1 2		3	4	5	
du korpusai nekilnojamosios vert kultūros vertybės – G323K1, K2, K3 kor atk		Konservavimas - restauravimas – fasadai, vertingi elementai. Restauravimas - - galimi visų rūšių tyrimai, priešavariniai, konservavimo, restauravimo, dalinio atkūrimo, pritaikymo darbai. - paprastasis ir kapitalinis remontas galimi nevertingose dalyse ir elementuose	Ribotas naudojimas - galimos paskirtys: gyvenamoji, visuomeninė, komercinė ir smulkaus verslo	Vertingos saugomos statinio dalys ir elementai nurodyti NKV dosje, tikslinami tyrimų metu.	

Bendrieji reikalavimai rekonstruojamiems ir naujai statomiems pastatams 48 kvartale:

- 1. Sklypų užstatymo tankumas neturi būti didesnis kaip 80 procentų.
- 2. Dominuojantis užstatymo morfologinis tipas perimetrinis reguliarus (tipas PR žr. VSAR priedą " Vilniaus senamiesčio užstatymo urbanistinių struktūrų tipologija").
- 3. Pastatai dengiami šlaitiniais stogais. Maksimalus pastatų aukštingumas 2 aukštai su mansarda.
- 4. Rekonstruojamų ir naujai statomų pastatų architektūrinės išraiškos priemonės, apdailos medžiagos derinamos prie aplinkinio užstatymo.
- Prieš pradedant pastatų remonto ir rekonstravimo darbus būtina atlikti esamos būklės fiksavimo ir natūros tyrimo darbus. Jei numatomi griovimo darbai, būtinos NKVA ekpertų išvados dėl statinio kultūrinės vertės.
- 6. Prieš pradedant žemės judinimo darbus būtina atlikti archeologinius tyrimus.
- 7. Tyrimų metu aptiktos vertingų istorinių statinių dalys ir elementai tvarkomi pagal restauravimo technologijas.
- 8. Statiniai, siūlomi saugoti, kaip nekilnojamosios kultūros vertybės LR NKV registre, jų neįrašius į šį registrą turi būti saugomi kaip Vilniaus nekilnojamosios kultūros vertybės.

PROJECTS IN A HISTORICAL ENVIRONMENT AND THE CHALLENGES IN CREATING THEM

****BLOCK THEMES****

1. Historical Environment - New Architecture: Various Perspectives

- Analysis and discussion on the interaction between historical environments and new architecture.
- Examples of good and bad architectural solutions in Lithuania and Europe.

****2.** Creating the Heritage of the Future Today:******

- Discussion on how to create new heritage.

3. Discussion of the Issues of Personal Projects:

- Evaluation and analysis of the issues related to personal projects concerning historical environments and new architecture.

Each of these blocks can be further explored and elaborated upon during discussions, taking into account specific questions and current issues.

****ESTABLISHING and KEEPING****

Heritage is one of the fundamental components of our identity, through which we identify who we are (often – who we aspire to be). However, heritage always speaks to the conservative core of our identity – what does not change, what is brought from the past.

Identity has another concept as well. Thinking progressively, one could argue that identity is not a matter of givenness but a matter of choice, and it can be altered and adapted as we grow and develop.

Both concepts have their shortcomings:

The **first** concept not only ignores any change but tends to see the destruction of identity in it.

Meanwhile, the **second** not only ignores objective factual reality but tends to perceive elements of oppression and identity suppression in it.

Essentially, the tension between these two concepts of identity forms the backdrop for all our debates about identity, whether we are discussing issues of latin letters in Lithuanian alphabet, amount of genders, or architectural heritage policy.

The issue of identity tensions was conceptually described by the philosopher Arūnas Sverdiolas, who said that it is a tension between ****establishing**** and ****keeping****.

In the history of culture and civilization, according to him, two elements dominate. The first is the creative, innovative ****establishing**** principle that provides impetus for new culture and innovation. It's the beginning of novelty, discoveries, and exploration.

However, as Sverdiolas noted, there inevitably comes a moment when this principle is replaced by another, the conservative, ****keeping**** principle of preservation and safety, whose effort is to surround and protect what has been achieved so far. Previous innovations then become relics, challenged by new achievements.

The essence of Sverdiolas' insight is that to understand the dynamics of culture or civilization, one must not align with either the ****establishing**** or ****keeping**** side but realize that the tension between them is the true driving force of Culture.

It's important to understand that this is always **tension**, **not peace or coexistence** - in other words, cultural energy is generated within antagonistic processes. Conflict is encoded within culture itself, and internal tension is another name for identity.

Human identity unfolds in the tension between what it brings from the past and what it creates here and now, projecting its future.

Sverdiolas' idea is perfectly suited to describe the different approaches when talking about cultural heritage.

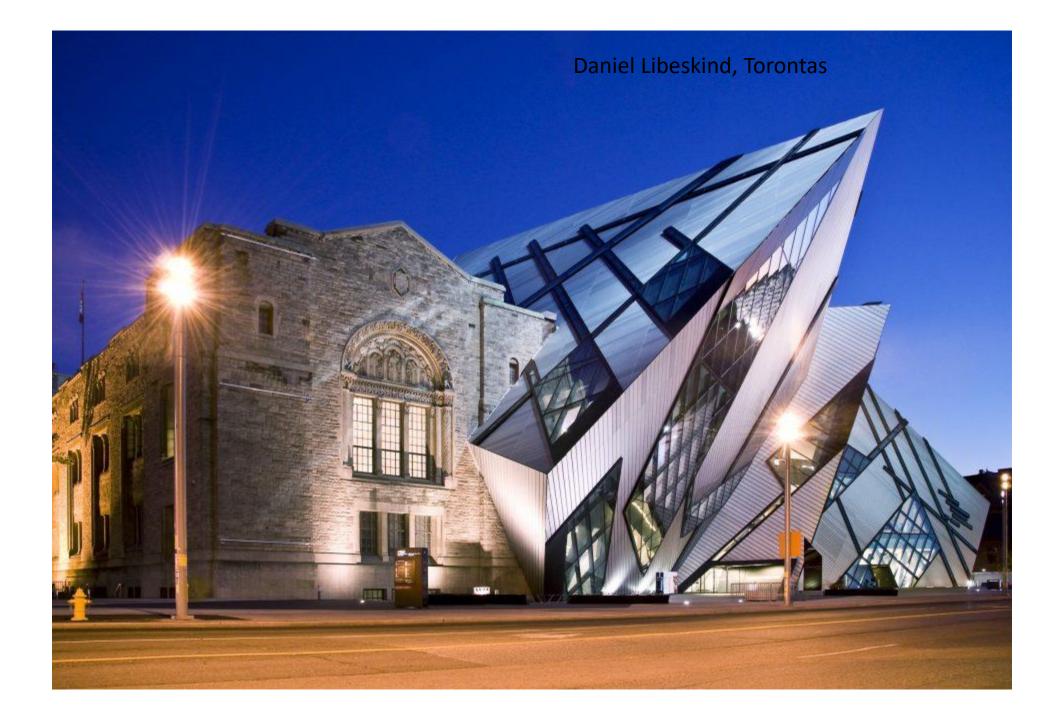
The first approach is **ESTABLISHING**. **FUCK THE CONTEXT.**

This striking phrase is from the renowned Dutch architect Rem Koolhaas, and exact quote goes like this: "Bigness is no longer part of any urban tissue. Its subtext is FUCK CONTEXT."

Here, the message is that large buildings fundamentally do not fit into any urban fabric, and their subtext is to defy or disregard the context.

While Rem was not specifically talking about heritage, this phrase also aptly describes the insertion of new architecture into historical contexts as one of the principles.

Frank Gehry may be considered a virtuoso of this method.

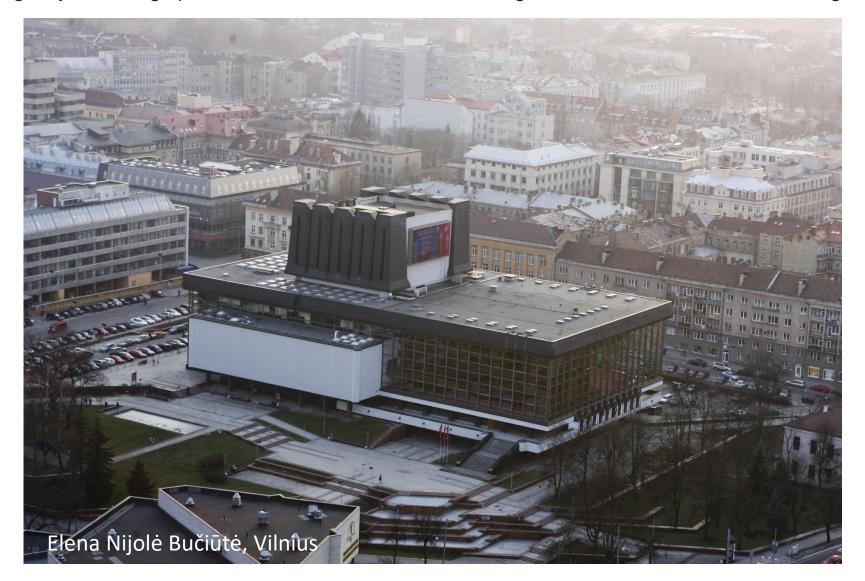
Daniel Libeskind, Drezdenas

In Lithuania, we don't have many examples of modern architectural creations that contrast with their surroundings. Perhaps the Opera and Ballet Theatre stands out, situated within the perimetrical part of the city free-standing way, breaking spatial environmental rules, and being somewhat of an architectural "egoist."

However, throughout history, egoistic buildings that don't attempt to adapt to their surroundings and boldly challenge or even overshadow the context have been quite common. Throughout the ages, such egoistic rights were often granted to churches, palaces, and castles.

Take a look at the completely unapologetic composition of St. Anne's Church, for example. It doesn't just try to be more modest than the surrounding buildings—it stands DIRECTLY ACROSS from the main facade of another church (Bernardine Church)! In modern times, if any building were to behave this way, we would be outraged and call it vandalism. However, as we can see, after 500 years, we consider St. Anne's and the Bernardine Church the most intriguing architectural ensemble.

Therefore, the big question, a shift in paradigms, a mental shift—what are our new churches? What do we collectively allow to stand out as the "new churches"? Museums? Theaters? Libraries? Skyscrapers?

Fuck the context let's admit it, is rather brash.

A great antithesis is ****LOVE THE CONTEXT****

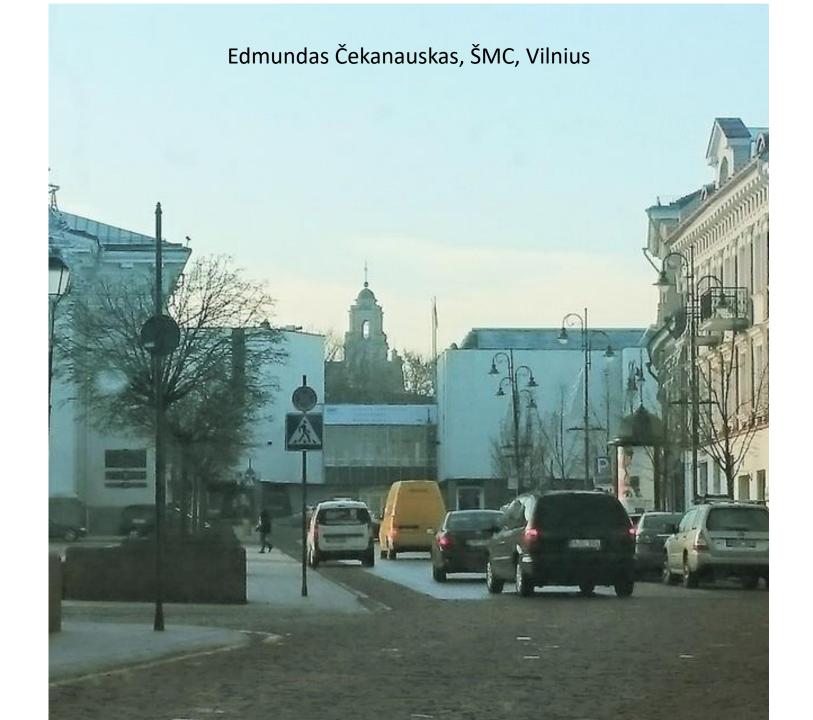
This represents a completely different relationship between modern architecture and heritage, where old architectural rules are sought and attempted to be used, extending them. This principle is closer to the **KEEPING** approach. Its essential method is analysis.

Only by thoroughly analyzing the rules and principles of old architecture and urban planning can you extend them. The **Love the context** principle is not about imitation of antiquity but rather a dance with it. In it, we use materials, proportions, and spaces akin to old architecture.

As a result, we have modern architecture objects that are courteous and respectful of the existing historical context.

Daugiabutis Sodų g., realizaci . AKETURI ARCHITEKTAI

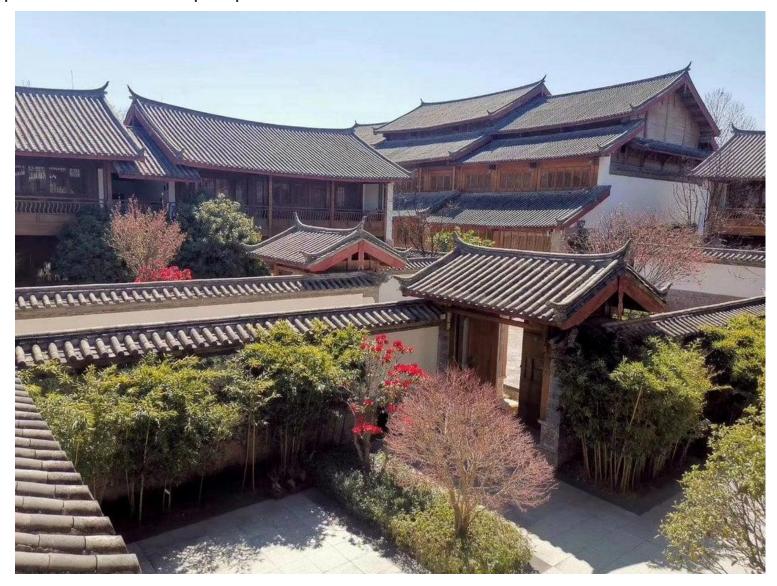

Sometimes, the relationship with heritage becomes overly delicate. Unilateral relationships have never led any family to happiness, and I dare say it's similar with architecture. Such objects don't reflect their own era of creation, don't offer anything new, and are unlikely to become heritage in the future because they merely imitated the past.

Often, developers and architects opt for the shallow and straightforward path because it's simpler. It's more readily accepted by the public, attracts fewer outraged activist letters, and is still favored by people who have a narrower and poorer architectural perspective

Flirting with the context or opting for mildly rebellious solutions - these are my personal favorites and perhaps the least serious. They have the greatest chance of becoming heritage in the future.

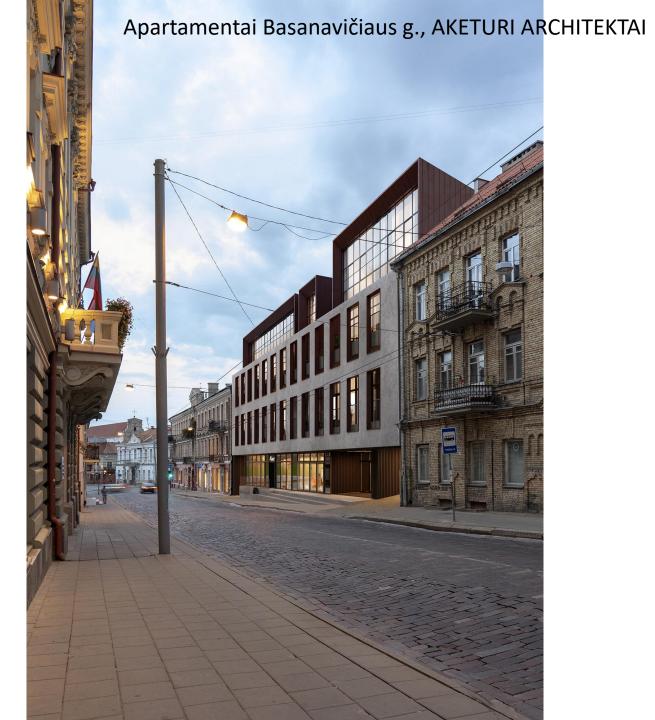
OMA, Rem Koolhaas. Parduotuvė Amsterdame

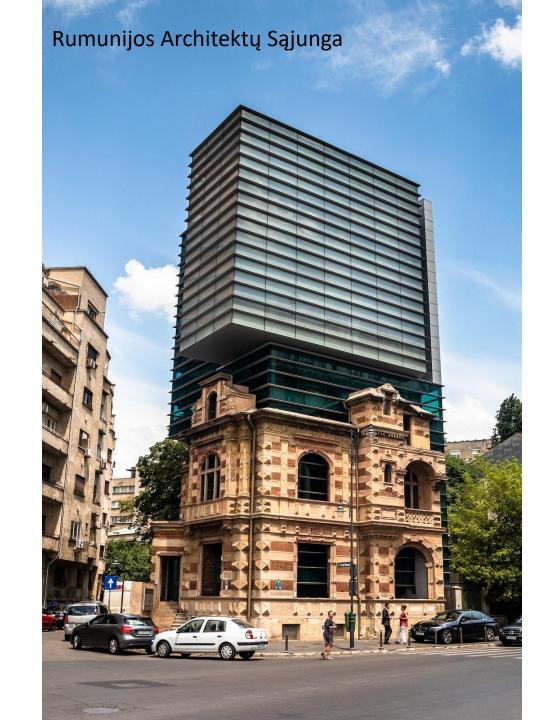
Ensamble studio, Anton Garcia Abril. Skaitykla Madride

OMA, Rem Koolhaas, Fondazione Prada, Milanas

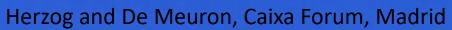

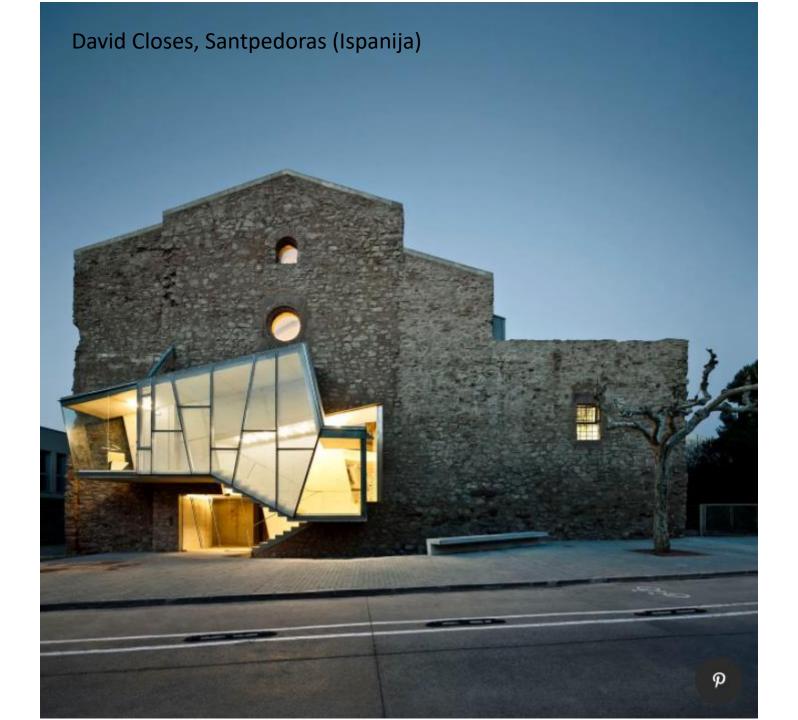

 AKETURI ARCHITEKTAI, gyvenamasis namas Maironio g. Vilniuje THANK YOU!